

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľiek **1/ D. Š.**, bývajúcej v N. a **2/ Z. Š.**, , bývajúcej v N., obidve zastúpené Advokátskou kanceláriou J., so sídlom v N., proti odporcovi **Slovenská republika – Slovenský pozemkový fond**, so sídlom v Bratislave, Búdková 36, IČO: 17 335 345, **o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva**, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 10 C 26/2010, o dovolaní navrhovateľiek 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 1. februára 2012, sp. zn. 25 Co 188/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie navrhovateľiek **o d m i e t a .**

Odporcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nitra rozsudkom z 23. mája 2011, č.k. 10 C 26/2010-233, zamietol návrh navrhovateľiek 1/ a 2/, ktorým sa domáhali určenia, že nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území K., zapísané Správou katastra N. na liste vlastníctva číslo X. ako parcela registra X. orná pôda o výmere X. m² a na liste vlastníctva číslo X. ako parcela registra ostatné plochy o výmere X. m², parcela registra ostatné plochy o výmere X. m² a parcela registra ostatné plochy o výmere X. m² patria do dedičstva po K. Š., nar. X., zomrelom X., naposledy bytom N.. V odôvodnení svojho rozhodnutia okresný súd k tvrdeniu navrhovateľiek, že k spornej parcele X. bola obmedzujúca poznámka pod poradovým číslom X., ktorou sa na základe žiadosti Štátneho pozemkového úradu v Prahe zakázalo nakladať s týmito parcelami až do vydania prídelcom uviedol, že poznámka nemala účinok prechodu vlastníctva na štát, teda nebolo preukázané, že v tomto období prešlo

vlastníctvo na štát a preto ani štát nemohol previesť vlastníctvo k spornej parcele na právneho predchodcu navrhovateľa M. Š.. Prídel pôdy navrhovateľky nepreukázali žiadnym relevantným dôkazom. Register prídelov, na ktorý poukazovali navrhovateľky nemôže nahradiť rozhodnutie kompetentného orgánu, a to pozemkového úradu a teda nemohol byť ani právnym titulom, od ktorého by odvodzoval právny predchodca navrhovateľiek svoje vlastnícke právo. M. Š. tak mohol byť len užívateľom spornej parcely, lebo išlo o parcelu, ktorá podliehala záboru a vlastníkom parcely zostal pôvodný vlastník A. M. Okresný súd ďalej uviedol, že nelogicky vyznieva aj tvrdenie právneho zástupcu navrhovateľiek, že zaplatením poslednej splátky prídelu vstúpil právny predchodca navrhovateľiek do oprávnenej držby, pričom prídelová cena bola zaplatená štátu, ale právny zástupca navrhovateľiek tvrdil, že vlastnícke právo vydržal právny predchodca navrhovateľiek nie voči štátu ale voči grófovi M., pričom nie je zrejmé, na základe akého právneho titulu voči grófovi M. mal vstúpiť právny predchodca navrhovateľiek do užívania spornej nehnuteľnosti. Z vykonaného dokazovania vyvodil záver, že právny predchodca navrhovateľiek M. Š. užíval spornú nehnuteľnosť od roku 1929, kedy zaplatil podľa registra prídelov prídelovú cenu. Okresný súd bol toho názoru, že bez ďalších dôkazov nie je možné vyvodiť, že od uvedeného dátumu právny predchodca navrhovateľiek vstúpil dobromyseľne do držby spornej nehnuteľnosti, a teda že k nej získal vlastnícke právo. Podľa názoru okresného súdu navrhovateľky nepredložili žiadny relevantný dôkaz o existencii právneho titulu, od ktorého by sa mohol ich právny predchodca domnievať, že je vlastníkom spornej nehnuteľnosti. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. spôsobom, že úspešnému odporcovi náhradu trov konania nepriznal, lebo ich v zákonom určenej lehote nevyúčtoval a zo spisu neboli zrejmé žiadne trovy.

Krajský súd v Nitre na odvolanie navrhovateľiek 1/ a 2/, rozsudkom z 1. februára 2012, sp. zn. 25 Co 188/2011 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny v zmysle § 219 O.s.p. potvrdil, keď podľa názoru odvolacieho súdu súd prvého stupňa vo veci dostatočne zistil skutkový stav a vyvodil z neho i správny právny záver. Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že v súdnej veci z obsahu spisu nesporne vyplýva, že nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom tohto sporu a v súčasnosti sú vedené vo vlastníctve odporcu, boli vytvorené z pôvodnej pozemkovoknižnej parcely č. X., zapísanej v PKN vložke č. X. katastrálne územie K.. Podľa registra prídelov, zostaveného dňa 14.7.1938 štátnym prídelovým komisárom v Nitre, z pôdy zabranej A. M. bola M. Š. pridelená parc. č. X. – roľa o výmere X. m² za úhrnnú cenu

5 044 Kč, ktorú prídelca uhradil dňa 14.9.1925 v sume 500 Kč (prvá záloha), dňa 12.5.1926 v sume 1 000 Kč (druhá záloha) a dňa 2.10.1929 v sume 3 640 Kč (zbytok ceny). Podľa uznesenia predsedníctva SNR č. 7321/1945 Zb. Sb.n.SNR z 1.8.1945 sa s okamžitou platnosťou a bez náhrady skonfiškoval pre účely pozemkovej reformy všetok pôdohospodársky majetok A. (L.) M. v katastrálnom území K. pod číslom X. PKN vložky. Následne o tomto Povereníctvo pre poľnohospodárstvo a pozemkovú reformu v Bratislave dňa 23.01.1946 upovedomilo písomne v ňom uvedené dotknuté orgány s tým, že s okamžitou platnosťou a bez náhrady pre účely pozemkovej reformy sa konfiškuje majetok A. M., ktorý sa nachádza v katastrálnom území K. pod číslom X. a X. pozemkovoknižnej zápisnice a tento je pod dočasnou národnou správou. Rovnako tak i podľa uznesenia ONV v N. č. X. zo dňa 21.2.1946 bola navrhnutá konfiškácia – pôdohospodárskeho majetku A. M., nachádzajúceho sa v obci N. podľa Nariadenia číslo 104/1945 Zb. pre účely pozemkovej reformy z dôvodu, že vlastníkom je maďarskej národnosti a na jeho statok v K. už bola vypovedaná konfiškácia. Následne bol Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy podaný Okresnému súdu v Nitre dňa 29.1.1948 návrh na vyznačenie konfiškácie podľa Nariadenia č. 104/1945 Zb. Sb.n.SNR pre účely pozemkovej reformy na nehnuteľnosti zapísané na meno A. M. pod B. v celosti v PKN vložke číslo X. katastrálne územie K., vedený pod č. d. X.. Zo zápisnice zo dňa 20.3.1953, zapísanej na MNV v K., vo veci vyúčtovania s odkazujúcimi prídelcami skonfiškovaného pôdohospodárskeho majetku bývalého vlastníka A. M. a ani zo zoznamov prídelcov, ktorí sa vzdali pôdy v prospech JRD v K. a v L., ktoré tvoria jej súčasť, nevyplýva, že medzi prídelcami bol i M. Š. alebo K. Š.. M. Š. zomrel dňa X. a K. Š. dňa X., pričom predmetom dedičského konania neboli sporom dotknuté nehnuteľnosti. Odvolací súd uviedol, že hodnotiac predmetnú vec z hľadiska popísaných skutkových zistení, ako i platnej právnej úpravy, v zhode s právnym názorom súdu prvého stupňa dospel k záveru o nedôvodnosti návrhu navrhovateľiek. Okresný súd totiž v tomto smere vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu, na základe neho dostatočne zistil skutkový stav veci a z tohto vyvodil i správny právny záver.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podali navrhovateľky 1/ a 2/ dovolanie. Žiadali, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie a priznal navrhovateľkám trovy dovolacieho konania.

Navrhovateľky 1/ a 2/ v dovolaní označili rozsudky oboch súdov za nezákonné z dôvodu, že im bola odňatá možnosť konať pred súdom, a krajský ani okresný súd sa riadne nevysporiadali s argumentáciou navrhovateľiek. Uvedeným postupom súdov im bola odňatá možnosť konať pred súdom podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. Navrhovateľky poukázali na to, že sa nemohli oboznámiť s pripojeným spisom sp. zn. 10 C 105/2004, keď okresný súd dal uvedený spis pripojiť, pričom bez toho, aby bolo navrhovateľkám umožnené sa s ním oboznámiť, poslal tento späť na odvolací súd, kde bol spis v konaní a krajský súd k námietke navrhovateľiek uviedol, že nie je dôvodná, nakoľko listiny zo spisu 10 C 105/2004 neslúžili ako dôkaz v konaní, preto neoboznámením spisu nemohlo prísť k odňatiu možnosti konať pred súdom. Ďalej navrhovateľky tvrdili, že súdy nereagovali v odôvodnení na zásadnú, relevantnú námietku súvisiacu s predmetom súdnej ochrany nimi prednesenú a považujú to za prejav arbitrárnosti. Konkrétne poukazovali na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 SŽ-o-KS 120/2004.

Odporca sa k dovolaniu navrhovateľiek 1/ a 2/ vyjadril a uviedol, že v zápisnici z pojednávania, konaného dňa 21.2.2011 je jednoznačne uvedené, že z predmetného spisu sp. zn. 10 C 105/2004 sa sudca pokúsi získať listinné dôkazy. Súd teda konal správne, keď po zistení, že sa v uvedenom spise nenachádzajú listinné dôkazy vzťahujúce sa k prejednávanej veci, spis vylúčil a vrátil príslušnému súdu. Odporca navrhol, aby dovolací súd dovolanie navrhovateľiek ako neprípustné odmietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podali včas účastníčky konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, to či dovolanie navrhovateľiek 1/ a 2/ smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného

významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 a 3 O.s.p., pretože nejde o zmeňujúci, ale potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné. Dovolanie nie je prípustné ani podľa ustanovenia § 238 ods. 2 O.s.p. z dôvodu, že dovolací súd vo veci doposiaľ nerozhodoval.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 písm. f/ O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný a ak je konanie postihnuté niektorou z uvedených väd, možno ním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 238 O.s.p. vylúčené.

Dovolateľky existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdili a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

So zreteľom na dovolateľkami tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa dovolací súd osobitne zamerlal na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci im súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Odňatie možnosti konať pred súdom navrhovateľky 1/ a 2/ vyvodzujú zo skutočnosti, že sa nemohli oboznámiť s pripojeným spisom sp. zn. 10 C 105/2004, keď okresný súd dal uvedený spis pripojiť, pričom bez toho aby bolo navrhovateľkám 1/ a 2/ umožnené sa s ním oboznámiť, poslal tento späť na odvolací súd, kde bol spis v konaní a krajský súd k tejto námietke navrhovateľiek 1/ a 2/ uviedol, že nie je dôvodná, nakoľko listiny zo spisu 10 C 105/2004 neslúžili ako dôkaz v konaní, preto neoboznámením spisu nemohlo prísť k odňatiu možnosti konať pred súdom. Ďalej navrhovateľky 1/ a 2/ tvrdili, že súdy nereagovali v odôvodnení na zásadnú, relevantnú námietku súvisiacu s predmetom súdnej ochrany nimi prednesenú a považujú to za prejav arbitrárnosti. Konkrétne poukazovali na skutočnosť, že súdy nereagovali na obsah rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Sž-o-KS 120/2004.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Občiansky súdny poriadok bližšie nešpecifikuje, aká možnosť konať pred súdom sa musela účastníkovi odňať, akým spôsobom ani v akom rozsahu. Pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania znemožnila alebo odňala realizácia konkrétnych procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok, prípadne ďalšie všeobecne záväzné právne predpisy priznávajú, a z ktorých bol v dôsledku postupu súdu vylúčený. Pritom nie je rozhodujúce, či bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom v odvolacom konaní alebo v konaní pred súdom prvého stupňa. Táto vada konania je súdnou praxou vymedzovaná vždy iba veľmi konkrétne a konkrétne tiež určuje, ktorý postup súdu, naopak, nie je odňatím možnosti konať pred súdom.

Vo vzťahu k námietke navrhovateľiek 1/ a 2/, že prvostupňový súd im neumožnil oboznámiť sa s pripojeným spisom sp. zn. 10 C 105/2004, dovolací súd považuje za potrebné poukázať na čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, ktorý zaručuje právo na spravodlivé súdne konanie, avšak neustanovuje žiadne pravidlá pre prípustnosť dôkazov alebo spôsob, ktorým majú byť posúdené. Význam dôkazov a potrebnosť ich vykonania sú otázky, ktorých posúdenie je zásadne v právomoci toho orgánu, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje

právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03).

Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Ak súd teda v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy, resp. vykoná iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, nezakladá to vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., lebo to nemožno považovať za odňatie možnosti konať pred súdom a za znemožnenie uplatnenia procesných práv, ktoré účastníci mohli uplatniť a boli v dôsledku nesprávneho postupu súdu z nich vylúčení (R 125/1999, R 6/2000). Krajský súd k uvedenej námietke dovolateľiek uviedol, že pojednávanie konané na súde prvého stupňa dňa 21.2.2011 bolo odročené, okrem iného za účelom, že sudca sa pokúsi zo spisu Okresného súdu Nitra sp. zn. 10 C 105/2004, ktorý sa nachádza na odvolacom súde, získať listinné dôkazy z pripojeného spisu Obvodného úradu v N. č.k. X., a to nahliadnutím do spisu. Podľa úradného záznamu zo dňa 1.4.2011 súd zistil, že listinné dôkazy v spise 10 C 105/2004 sa vzťahujú na nehnuteľnosti iných parcelných čísel, a preto nie sú použiteľné v tomto konaní. Následne spis vylúčil a vrátil odvolaciemu súdu. Listiny obsiahnuté v spise 10 C 105/2004 takto neslúžili ako dôkazný prostriedok, v tomto konaní nebolo nimi dokazovanie ani vykonávané, a preto nemožno prisvedčiť tvrdeniu navrhovateľiek 1/ a 2/, že neoboznámením sa ich právneho zástupcu s jeho obsahom došlo postupom súdu k odňatiu možnosti konať pred súdom. Táto námietka navrhovateľiek 1/ a 2/ teda vzhľadom na uvedené nie je dôvodná.

Ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p. dáva odňatie možnosti konať pred súdom do súvislosti výlučne s faktickou procesnou činnosťou súdu, a nie s právnym hodnotením veci, zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Právne posúdenie veci súdom je realizáciou jeho rozhodovacej činnosti a nemôže zakladať dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Z podaného dovolania ďalej vyplýva, že navrhovateľky 1/ a 2/ v dovolaní namietali, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvého stupňa spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením vecí je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávnym právnym posúdením vecí ale súd neodníma účastníkovi konania možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Nesprávne právne posúdenie vecí je relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenia dovolateľiek boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľkami vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd použil alebo nepoužil správny právny predpis, či ho správne alebo nesprávne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil správne alebo nesprávne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné. O taký prípad však v tejto veci nejde.

Vzhľadom na uvedené možno preto zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p., a iné vady konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli dovolacím súdom zistené. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie navrhovateľiek 1/ a 2/ v súlade s § 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnému odporcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti dovolateľkám, ktoré úspech nemali (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky mu však žiadne trovy dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodal návrh na ich priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. septembra 2013

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová